

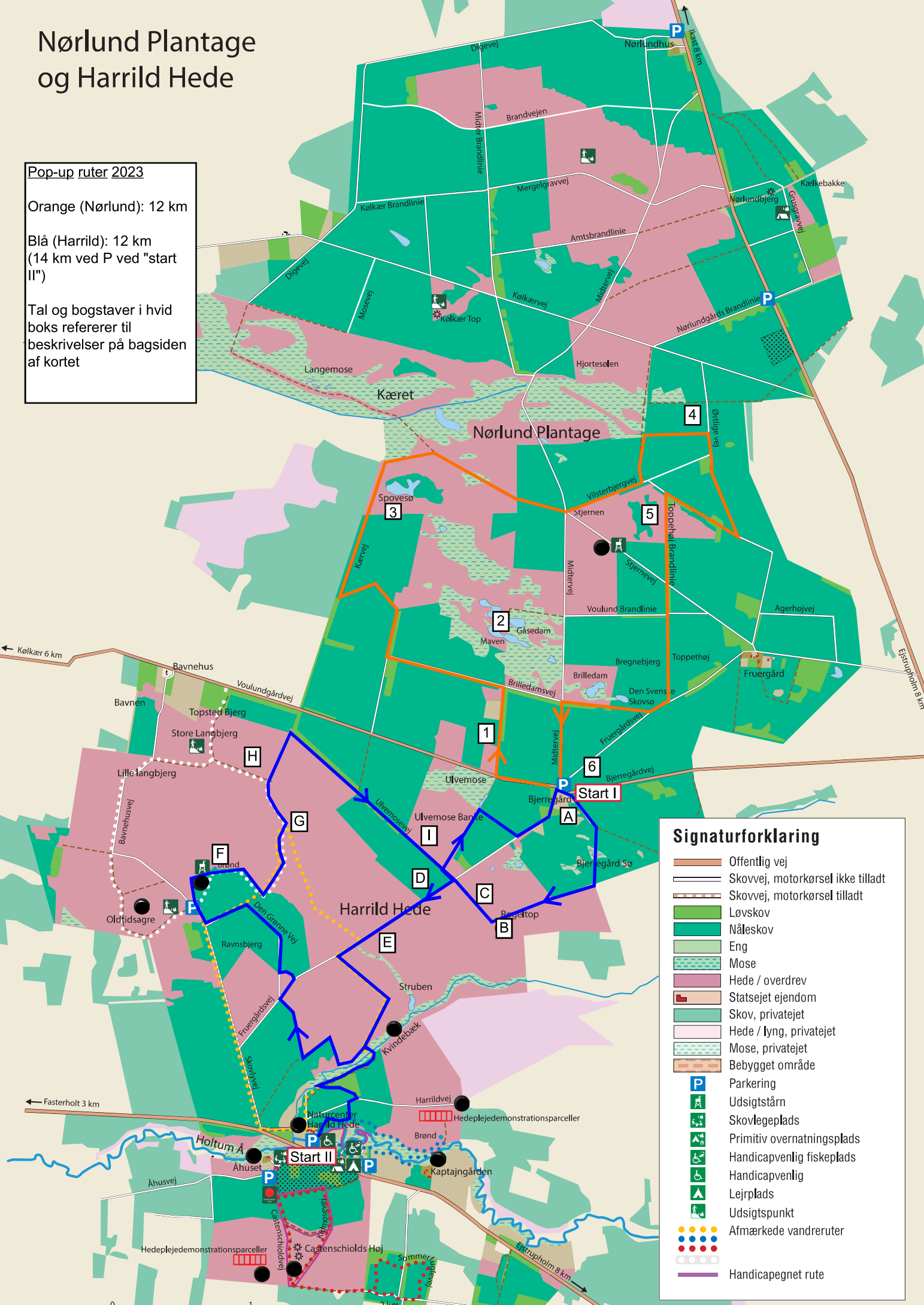
Nørlund Plantage og Harrild Hede

Pop-up ruter 2023

Orange (Nørlund): 12 km

Blå (Harrild): 12 km
(14 km ved P ved "start II")

Tal og bogstaver i hvid boks refererer til beskrivelser på bagsiden af kortet

Signaturforklaring

- Offentlig vej
- Skovvej, motorkørsel ikke tilladt
- Skovvej, motorkørsel tilladt
- Løvskov
- Nåleskov
- Eng
- Mose
- Hede / overdrev
- Statejet ejendom
- Skov, privatejet
- Hede / lyng, privatejet
- Mose, privatejet
- Bebygget område
- Parkering
- Udsigtstårn
- Skovlegeplads
- Primitiv overnatningsplads
- Handicapvenlig fiskeplads
- Handicapvenlig
- Lejrplads
- Udsigtspunkt
- Afmærkede vandrerruter
- Handicapegnet rute

Pop-up travetur *Nørlund* januar 2023 12 km

- 1) Egebjerg: Mod syd har man udsigt over højmosen Ulvemose og Harrild Hede, mod nord ses bl.a. Kæret med de mange brunvandede hedesøer.
- 2) Søerne på Kæret er som udgangspunkt næringsfattige, brunvandede hedesøer – vandets farve skyldes primært tørvemos.
De mange sangsvaner, der opholder sig i Danmark hver vinter er nok med til at ændre næringsstofbalancen – man regner med, at hver fugl skider 250g hver nat. Det er dog nok at foretrække, at de mange svaner holder nattesæde her fremfor på de klarvandede søer som Hampen Sø og Søbysø
- 3) Spovesø: Søen er ofte helt tørlagt om sommeren, og sandbunden afslører karakteristiske og sjældne planter som Liden Ulvefod, Brun Næbfrø og den kødædende Soldug
- 4) Vilsterbjerg: 81,9 m.o.h. Området blev først tilplantet med graner i 1968. Tidligere var her ret åben hede; velegnet til våbenedkastning i slutningen af 2. verdenskrig. De lokale modstandsfolk reagerede når der var hilsen til Marius, Ingolf, Marlene m.m. over radio BBC
- 5) Teilmanske diger: På hedearealet her ses tre tydelige diger – det er resultatet af den omfattende sandflugtsbekæmpelse i slutningen af 1700-tallet. Sandflugtskommisæren, herredsfoged Casper Møller fra Højris, stod i spidsen for kampen mod sandflugten i området og benyttede metoden med diger, som var ”opfundet” af sandflugtskommisær Teilman fra Nørholm
- 6) Bjerregård: Her lå en ydmyg hedegård, indtil der blev lavet skovløbersted da staten overtog arealerne. Den sidste skovløber i Bjerregård, Jens Bøving, blev flyttet til et andet hus i Søby Brunkulslejer, og Bjerregård blev revet ned for 10 år siden. Man havde ikke længere råd til at have så mange ansatte i skovene, og maskiner og entreprenører udfører i dag en stor del af det arbejde, som skovløberne førhen klarede.

Pop-up travetur på *Harrild Hede* januar 2023 12 km (14 km hvis start/slut fra Naturcenter Harrild Hede)

- A) TREC bane ved Bjerregård: Banen er opført i samarbejde med lokale ryttere. Ideen med en TREC bane er at gøre hestene fortrolige med diverse forhindringer, som de også vil møde på en almindelig skovtur – trapper, forhindringer, forskelligt underlag, broer, slalom osv.
- B) Røgeltop: klitlandskab formet af tidligere tiders sandflugt og flere steder er der stadig åbne vindbrud; men sandflugten er minimal i forhold til fortidens sandstorme. Før hedetilplantningen tog fart i sidste del af 1800-tallet fandtes der stort set ingen træer vest for hovedvej A13
- C) Hvis man kigger mod NØ på nordsiden af sporet, kan man stadig ane konturerne af diger med 20m interval. Her tog man en sandflugt i opløbet en gang for 100-150 år siden
- D) Bjergfyr blev en vigtig brik i hedeplantagernes etablering i midten af 1800-tallet. Indtil da havde såning og siden plantning af arter som skovfyr, rødgran og birk været valget, men ofte med meget uheldige udfald. Men da man fandt på at lave en forkultur med de meget robuste bjergfyr fra Centraleuropa, så gik det pludselig meget bedre.
I dag er klimaet og skovbunden forbedret, og bjergfyrens rolle som pioner er udspillet. Dog vælger nogle private jordejere at dyrke bjergfyr af hensyn til vildtet og med henblik på pyntegrøntklipping.
- E) Struben: Lavningen ligger i sydøstlig retning og består af en meget fugtig bund og en række kildevæld. På de sidste par hundrede meter inden Kvindebækken etablerede den forrige ejer af Kaptajnsgården en række opstemninger for at få fiskevand. Det første vandhul, der af uvisse årsager kaldes Taterpigens Hul, står permanent vandfyldt og de opstemmede damme har i løbet af de seneste 100 år opnået en meget spændende naturtilstand
- F) Her forsøgte man en gang at lave en brønd i natursten, formodentlig fordi man havde planer om at lave en udflyttergård fra Harrild Gård. Man udså sig typisk et fugtigt sted i terrænet og begyndte at sætte brønd, men vandet var (og er) et falsk grundvandsspejl. Mineraler fra lyngskjolden udfældes nede i jorden og danner et vandstandsende al-lag. Når man så graver igennem dette lag, punkteres det og vandet løber ned i sandet – og derfor kom der ikke vand i brønden. Tanken om udflyttergården blev derfor opgivet.
- G) Søerne her ligger på et al-lag og tørrer ud de fleste somre. Derfor kan man her finde en spændende og sjælden flora af blandt andet Klokkelyng, Liden Ulvefod, Brun Næbfrø og forskellige slags Soldug.
- H) Store Langebjerg: I vestenden af Langebjerg har de lokale tidligere gravet grus, og det kuperede landskab er rigt på tyttebær til sensommerens bærplukning. Under 2. verdenskrig brugte tyskerne ofte "bjerget" som kuglefang, når man trænede skydning med håndvåben. På nordsiden af bakken kan man ofte finde små rustklumper – det er projektiler af jern, da man i slutningen af krigen havde mangel på bly.
- I) Sandflugtsdiger: Nord for Ulvemosevej ser man igen lave diger på tværs af den fremherskende vindretning. Ofte fortælles det at fænomenet skulle være agervolde fra jernalderen, men det er langt mere realistisk, at digerne har været til bekæmpelse af sandflugt.